

1.1.2. Културното пространство на ромите

В основата на нашето изследване са децата, учениците и техните родители от ромски произход, които живеят в обособените ромски квартали из страната. Това ни дава основание да приведем обективни научни данни и знания за културното пространство на ромите, с което ще се стремим да опознаем максимално добре нашия обект и едновременно с това да проследим историческия развой на проблема с неговата сегрегация.

Още в началото на нашето изследване обаче трябва да приемем безспорната теза, че ромите са най-голямото, но същевременно и най-малко познатото европейско малцинство, споделящо европейската съдба повече от 10 века, както и факта, че то е оцеляло въпреки превратностите на историята, съхранило е своя език и култура и в наши дни продължава упорито да се съпротивлява на каквито и да са били асимилационни стремежи, са ясен индикатор за жизнеността на този етнос.

Макар и твърде бавно, в образователната ни система все по-сигурно се налага като основен подход идеята за интеркултурно образование. Този подход се прилага към културни общности, които по силата на някакви обстоятелства съществуват паралелно. „Цели се те да се интегрират една с друга, без от това да „страда“ идентичността на която и да било от тях. Идеалът на интеркултурността е хармонизиране на културните различия, а не тяхното омаловажаване, премахване или пък хипертрофиране. Пътят към този идеал е общуването – диалогът между културите“ (Андонов и Макаруев 1996:5).

И тъй като този диалог между културите едва сега започва, по-нататък ще разгледаме обстойно някои особености на ромските култура, душевност, бит и семейство, водейки се от желанието да отворим широко вратите за културно сътрудничество и взаимното опознаване. На този етап от развитието на науката за ромите у нас обаче разполагаме единствено с изследвания, респективно с гледната точка за ромската култура, единствено на нероми. Няма как гледната точка на „гаджо“ – непринадлежащия към ромската общност, да не бъде повлияна от твърдения и сравнения с българската и други добре познати и изследвани култури, които от гледна точка на ромите да изглеждат повърхностни и елементарни. Независимо от това обаче у редица изследователи доминира схващането, че културата на българските роми си струва да бъде изследвана по-детайлно и по-всеобхватно, защото тя е култура, която идва от древността, витална е като настоящето и устремно се е насочила към бъдещето. Едновременно с това феноменът „ромска култура“ е твърде интересен не само от гледна точка на науката, но и преди всичко заради устойчивостта и флексабилността ѝ векове наред на практическо ниво в живота на поколенията роми. Нейните носители вече цяло хилядолетие опазват културната си идентичност независимо от това дали другите я подценяват, асимилират цели нейни компоненти или се стремят да я унищожат завинаги. През последното хилядолетие собствената си идентичност безвъзвратно загубиха и изчезнаха в небитието къде-къде по-престижни от гледна точка на историческата наука етнически групи с къде-къде по-висок от гледна точка на съвременните евро-

*Идеалът на
интеркултурността
е хармонизиране на
културните различия,
а не тяхното
омаловажаване,
премахване или пък
хипертрофиране*